

La impactant pintura abstracta d'Al Oerter

RAMON BALIUS I JULI

L'espai "Quan l'esport es fa art" l'ocupa un esportista que ha estat considerat la imatge real i humana d'aquell discòbol que creà l'escultor grec Miró cap a l'any 455 a.C. Ens referim a l'atleta discòbol Alfred Adolf Oerter, conegut mundialment com Al Oerter. Aquest és un dels 3 únics esportistes que han aconseguit guanyar 4 medalles d'or consecutives en una prova individual dels Jocs Olímpics (llançament de disc els anys 1956, 1960, 1964 i 1968). Únicament el danès Paul Elostrom l'havia precedit amb els seus triomfs en la classe finn, l'única individual de vela, a Londres'48, Hèlsinki'52, Melbourne'56 (on va començar a vèncer Al Oerter) i Roma'60 i, posteriorment, Carl Lewis, que va obtenir 4 victòries consecutives en salt de llargada en Los Angeles'84, Seül'88, Barcelona'92 i Atlanta'96. Però Lewis no va batre en cada ocasió el record olímpic, cosa que sí va fer Al Oerter en les seves 4 participacions. Ara bé, és evident que Oerter no figura en aquest apartat dedicat a l'art per les seves excepcionals gestes esportives, sinó per la important activitat pictòrica desenvolupada després d'abandonar l'esport de competició.

Al Oerter va néixer a Nova York el 19 de setembre de 1936. Durant la seva joventut va jugar a beisbol i futbol americà, però ben aviat va destacar en el llançament de disc. El 1954 va batre el record escolar de llançament de disc i això li va proporcionar una beca per a la

Universitat de Kansas. S'explica que Mil·lard Bill Easton, director d'atletisme a Kansas, manifestés que "Al hauria llançat bé qualsevol cosa, disc, martell, una pilota de beisbol o una bomba de mà". Era un do natural. Quan tot just començava a freqüentar pistes d'atletisme, perquè aspirava a ser esprinter, li va caure un disc davant dels peus i el va retornar amb tanta força que els entrenadors presents quedaren bocabadats.

Abans de comentar les fites olímpiques d'Al Oerter, hem d'assenyalar que aquest mai no va ser primer candidat a l'or. Sempre va arribar als Jocs com a segon favorit i sempre va guanyar batent el record olímpic.

Estudiant encara a la Universitat de Kansas, als 20 anys va aconseguir un lloc per participar en els Jocs de Melbourne'56, en ser repescat per lesió de Ron

Figura 1 Al Oerter, Melbourne'56.

Figura 2 Al Oerter, Tòquio'64.

Drummond. El jove Al prometia, però únicament havia estat quart en les proves de selecció. El primer llançament va batre la seva marca personal i el rècord olímpic amb 56,36 m, i va vèncer contra pronòstic Fortune Gordien, que era el gran favorit. Un any després va conquerir el primer dels 6 títols de campió dels Estats Units. En 1958 va finalitzar els estudis universitaris d'enginyeria. En les proves de selecció per acudir als Jocs de Roma'60 va perdre davant de Rink Babka la primera competició en 2 anys, però això no va impedir que revalidés el títol olímpic; en el cinquè tir va aconseguir enviar el disc a 59,18 m, cosa que significà una nova marca olímpica. L'any següent va obtenir la primera plusmarca mundial amb 61,10 m i, encara que pocs dies després el rus Vladimir Trusenyov l'hi arrabassés amb un llançament de 61,44 m, entre 1961 i 1964 Oerter la va portar de 62,45 a 62,62 m, però poques setmanes abans dels Jocs de Tòquio'64 el txec Ludvic Danet el va desposseir del rècord. Durant els Jocs del Japó, Al patia una lesió discal cervical que l'obligava a competir portant un collaret ortopèdic. El seu caràcter guanyador va fer que durant la prova, en el cinquè llançament, eliminés el protector cervical i així sumés el tercer or olímpic, també contra pronòstic i amb rècord inclòs (61 m). Durant els anys següents no va fer marques importants i el 1968

Figura 3 Al Oerter, pintor.

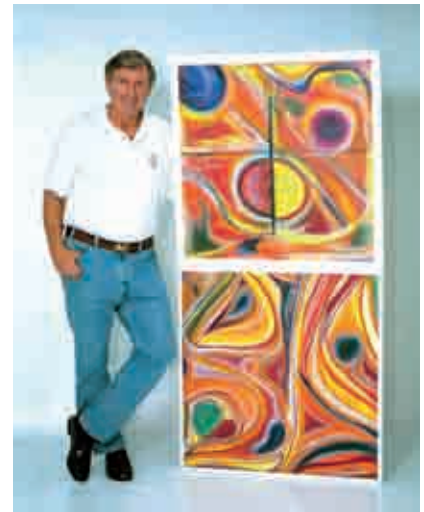

es va classificar amb penes i treballs, com a tercer en les proves de selecció per als Jocs de Mèxic'68. En els 3 últims llançaments de la competició va aconseguir les 3 millors marques de la seva història esportiva i va establir, amb 64,78 m, un nou rècord olímpic. Encara que tenia solament 32 anys i hauria pogut anar a Munic'72, va decidir de retirar-se.

Vuit anys després va tornar a competir i el 1980 obtingué la millor marca de la seva carrera, amb un llançament de 69,46. Volia acudir a Moscou'80, però el boicot del seu país a aquells Jocs li ho va impedir. Es va retirar definitivament el 1985, als 49 anys. La seva última participació olímpica es va produir en la jornada inaugural dels Jocs d'Atlanta'96, durant la qual va ser l'esportista encarregat d'entrar amb la flama olímpica a l'estadi.

El boicot a Moscou'80 va ocasionar que, indirectament, rebrotés el sentit artístic que Al Oerter duia intrínsec des de la seva joventut. La seva família ha estat qualificada de *bohèmia* i *innovadora*. A casa seva no eren perceptibles els colors de les parets, que estaven ocupades per una munió de quadres que no posseïen gran valor. Eren molt freqüents les visites a museus, especialment al Metropolitan Museum of Art de Nova York. I a les petites galeries d'art del Soho i de Houston. Mentre que el seu pare tenia preferència pels *impressionistes*, ell admi-

Figura 4 Al Oerter, pintor.

rava els pintors *abstractes*, que no pintaven les coses tal com eren, sinó com ells les veien. Sobre aquest terreny favorable a l'art abstracte, Al Oerter va arribar a la pintura. S'havia iniciat per recol·lectar diners per als equips esportius del seu país i no va deixar aquesta activitat quan el president Carter va impedir l'anada als Jocs de la Unió Soviètica.

Amb altres esportistes olímpics, va participar en un projecte patrocinat per Anheuser-Busch, en el qual havien de fer una pintura que representés el seus respectius esports. Per efectuar les obres, es va habilitar en un gratacels de Nova York una gran habitació en la qual parets i sostre estaven coberts amb teles blanques. Al volia plasmar el tranquil paratge des d'on llançava diàriament el disc. Per aconseguir-ho al principi va untar el disc amb pintura blava i va intentar pintar amb l'estri un cel blau, però no va aconseguir-ho. El seu perfeccionisme no va admetre aquell resultat. Aleshores va observar que la velocista Wilma Rudolph acabava la seva obra pictòrica mitjançant una poderosa petjada de pintura sobre la tela. Després d'una pausa durant la qual consumí una cervesa, va tornar relaxat a la feina i amb

Figura 5 Movement.

Figura 6 Aura.

Figura 7 Divergence.

Figura 8 Eclipsi.

Figura 9 Elevated Self.

Figura 10 Geisha.

Figura 11 Ignition.

Figura 12 Illusive Self.

Figura 13 In the Beginning.

Figura 14 Jigsaw.

Figura 15 Red and Green.

Figura 16 Thought.

Figura 17 Pattern.

Figura 18 The Boxer.

Figura 19 Tranquil.

idees clares. Pintà uns cercles a la tela i tot seguit hi va llançar el disc 6 vegades, tantes com intents es realitzaven a les competicions. La pintura va esquitxar la tela i la seva cara de color blau, però Oerter va restar satisfet. Així va néixer l'anomenat *Impact Art*, que més tard va perfeccionar i popularitzar.

Al Oerter va continuar pintant, tot i que d'una manera molt discontinua per motius de salut, atès que des del 2000 la hipertensió crònica assetjava el seu cor.

Pintava per la mateixa raó que havia competit, era apassionat i la seva obra abstracta era intensa i profunda. Treballava amb pinzells i pintura acrílica amb *gesso* (denominació italiana d'un producte de carbonat de calci, que donava textura a les teles) i els resultats són quadres de colors vius perfectament harmonitzats, amb imatges absolutament abstractes. Totes aquestes obres són d'una suau bellesa que contrasta amb l'aspecte rudimentari i barroer, no exempt de vis-

tositat, de les produccions de l'*Impact Art*.

Aquesta tècnica va evolucionar. Els llançaments es realitzaven al aire lliure en una superfície de gespa. Al principi llançava el disc enèrgicament sobre uns bassals de pintura situats sobre una tela i més tard ho feia sobre unes bosses de plàstic farcides de colors que havia situat sobre el llenç. Després de l'impacte i d'esclatar algunes de les bosses, el disc lliscava breument sobre la tela i la pintu-

Figura 20 Al Oerter (*Impact Art*).

Figura 21 *Impact Art*: tela 76.

Figura 23 *Impact Art*: tela 78.

Figura 25 *Impact Art*: tela 90.

Figura 22 *Impact Art*: disc 76.

Figura 24 *Impact Art*: disc 78.

Figura 26 *Impact Art*: disc 90.

ra dibuixava unes imatges irregulars, originals i imprevisibles i tot seguit continuava relliscant uns metres sobre la gespa. Allí el recollien acuradament, cosa que generalment feia la seva muller Cathy. El disc quedava totalment tenyit pels mateixos colors de la tela del futur quadre. Comercialment una obra completa d'*Impact Art* la formen el quadre i el disc corresponent.

L'any 2003 va patir un primer episodi d'infart, que va superar gràcies al defibril·lador i moltes dosis d'amiodarona. Per a ell, que sempre havia rebutjat les drogues, aquesta era "la droga que Satanàs solament prendria si no tingués altre remei". Un cop superat en part aquest gravíssim episodi, va continuar la seva

carrera artística i va dedicar-se molt especialment a organitzar l'anomenat *Art dels Olímpics*. Era un projecte en el qual participaven 14 esportistes olímpics veterans, que conreaven diferents especialitats artístiques. Amb ells va fer el 2006 estades i exposicions a Nova York –al New York Athletic Club, al National Arts Club i a les Nacions Unides–, a Colorado Springs, a Orlando, a Atenes i a Mònaco. Va tenir un paper principal en la creació de la seu permanent de la col·lecció d'*Art dels Olímpics* a Downtown Fort Myers (Florida), on hi ha les obres d'Al Oerter (EUA, *in memoriam*), Bob Beamon (EUA), Jean-Blaise Evequooz (França), Liston Brochette (Puerto Rico), Rink Babka (EUA), Kader

Klouchi (França), Larry Young (EUA), Cameron Myler (EUA), Wojciech Zablocki (Polònia), Allison Wagner (EUA), Shane Gould (Austràlia), Roald Braddock (Regne Unit), Joe Dube (EUA) i Florence Griffith Joyner (USA, *in memoriam*). Poc abans de morir Al Oerter, es va rebre el permís per col·locar els Anells Olímpics a la façana d'aquesta galeria.

Els metges de Fort Myers li havien recomanat un trasplantament cardíac urgent, que Oerter refusà: "He tingut una vida molt interessant i vull marxar amb tot allò que tinc". Va morir l'1 d'octubre de 2007 d'una crisi cardíaca a Fort Myers. Havia triomfat en l'esport i en la pintura. La seva dona Cathy va definir-lo com "Un gegant".

Figura 27 Galeria Art dels Olímpics.

Enllaços interessants:

www.artoftheolympians.com

www.aloerter.com/index.html

www.aloerter.com/Paintings/paintings.html

www.aloerter.com/Impact_Paintings/impact_paintings.html